

З досвіду організації естетичного виховання у процесі культуротворчої діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів

Естетичне виховання покликане формувати особистість духовно багату, здатну сприймати естетичні явища дійсності, своєю діяльністю примножувати прекрасне в житті й мистецтві. Учені наголошують на значенні залучення молоді до естетичного освоєння дійсності з використанням при цьому різних методів, форм та засобів. Естетизація навчально-виховного процесу, на думку О. Глузмана, І. Зязюна, Л. Масол, С. Мельничука, Г. Падалки, Г. Шевченко та ін., має стати предметом педагогічної уваги. Л. Масол переконана про доцільність суттєвого оновлення освітніх систем і педагогічних технологій, пов'язаних із глобальною естетизацією навчально-виховного процесу та соціально-педагогічного середовища [2, с. 2].

Фактором оптимізації естетичного виховання, на думку В. Бутенка, є використання різних видів взаємодіючих мистецтв, що мають істотне значення щодо досягнення ефективності формування компонентів естетичного ставлення до мистецтва та дійсності. Підкреслюється, що естетичне сприйняття образу генералізує у свідомості асоціативні уявлення, творчу уяву, фантазію, художнє бачення, які складають основу для формування творчої активності, прагнення до художньо-естетичного вдосконалення дійсності [3, с. 218-219].

Естетичне виховання студентів у процесі культуротворчої діяльності визначається також їх підготовкою, зокрема наявністю необхідного досвіду естетичного освоєння дійсності. Учені В. Абрамян, Н. Крилова, Г. Падалка, Л. Печко та ін. звертали увагу на важливість задоволення студентською молоддю естетичних потреб у процесі використання різних форм освітньо-виховної роботи. На думку Н. Крилової, у студентів вищих навчальних

закладів є різні здібності й різна широта естетичних потреб, а відтак естетичні орієнтації студентів мають яскраво виражений індивідуальний характер. Студенти підпадають під цілеспрямований і опосередкований естетичний вплив [1, с. 38].

На необхідності системного естетико-виховного впливу, що передбачає тісний взаємозв'язок різних форм діяльності людини, наголошували Н. Крилова, А. Щербо та інші науковці. Пізнання краси природи, спілкування, праці, культурних цінностей у комплексі, сприяє естетичному розвитку особистості. У зв'язку А. Щербо зазначає, що у процесі естетичного розвитку особистості суттєве значення має комплекс естетичних здібностей: від естетичного сприйняття, оцінки до естетичного перетворення дійсності [4, с. 41].

Використання окремих видів і форм культуротворчої діяльності залежить від інтересів та потреб студентів, потенційних можливостей керівників творчих колективів, спрямованості освітнього закладу та його структурних підрозділів. Організатори виховної роботи, педагоги об'єднують окремі виховні справи і заходи у тематичні програми, під час яких висвітлюються естетичні прояви прекрасного у природі і побуті, спілкуванні і мистецтві, праці і творчій діяльності. Завдяки спрямованості культуротворчої діяльності забезпечується ефективне використання функціональних можливостей естетичного виховання студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Херсонський державний університет є одним із провідних культурних центрів на Херсонщині. У його структурі налічується 93 колективів, в яких задіяно 1824 студентів. Серед них 4, що мають звання «народний аматорський» та 1 «зразковий», а саме народний ансамбль танцю «Чубарики», художній керівник – заслужений працівник культури України, професор В. Чуба; народний ансамбль танцю «Ладовиця», художній керівник – старший викладач В. Васяк; народний навчальний театр «Студія –

Арт» (спільно з Академічним ліцеєм при ХДУ), художній керівник – доцент Л. Лимаренко; народний фольклорний ансамбль «Славутянка», художній керівник – О. Куракіна; народний вокально–хоровий колектив факультету філології та журналістики, художній керівник – Г. Гук. Діє симфонічний оркестр ХДУ під керівництвом заслуженого працівника культури, професора С. Марцинковського. Студенти вищих педагогічних навчальних закладів набувають досвіду культуротворчої діяльності, який у подальшому використовують після завершення навчання працюючи вчителями. Творчі колективи функціонують за різними напрямками:

- предметно-природний – 7 колективів (122 особи);
- соціальний - 9 колективів (310 осіб);
- художній - 77 колективи (1392 особи).

Учасники творчих колективів готують вистави, концерти, виставки, презентації творчих робіт, проводять акції екологічні, трудові, благодійні, експедиції народознавчі, краєзнавчі, туристичні, беруть участь у конкурсах, змаганнях, олімпіадах тощо. В університеті постійно діють «Український культурний центр ХДУ», «Народний музей ХДУ» та лабораторія художньо-естетичного виховання. Український культурний центр орієнтовано на збереження та пропаганду національної культури, організовуються концерти, театралізовані вистави тощо. Музей ХДУ постійно працює у напрямку збереження та відновлення традицій вищої школи, цілеспрямовано готує музейних працівників у школі екскурсоводів. Лабораторія художньо-естетичного виховання зорієнтована на формування сприйняття прекрасного в дійсності та різних видах мистецтва.

Цікавим є досвід культуротворчої діяльності Миколаївського національного університету ім. В.Сухомлинського у таких його підструктурах: Art Music Studio – вокальний гурток, «Веснянка» - хореографічний колектив, «Асорті» - вокальний колектив, «Легко и просто»,

«Без ГМО» - команди КВК. Оркестр народних інструментів та ансамбль «Сузір'я» є лауреатами та дипломантами багатьох конкурсів, оглядів та фестивалів.

У Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка працюють танцювальні ансамблі; студентський хор; вокальні та інструментальні ансамблі. Загалом в університеті діють 9 студентських колективів, 15 – творчих гуртків, 2 - клуби та об'єднання, які залучають до роботи 1800 осіб. Свою діяльність спрямовують на формування творчої молоді.

У Житомирському державному університеті імені Івана Франка значна увага приділяється розвитку естетичного світосприйняття, мистецьких здібностей і нахилів студентів. Працюють танцювальний ансамбль «Юність», Народний танцювальний ансамбль; народний хор «Ятерів»; народний танцювальний ансамбль «Сузір'я»; народний вокальний ансамбль «Елегія». Загалом в університеті функціонує 17 колективів художньої самодіяльності, які об'єднують понад 800 студентів. 7 колективів носять звання народних. Діє 21 мистецький гурток, Школа шляхетних дівчат, клуби за інтересами, театральна та літературна студії.

У Сумському державному університеті функціонує Студентський клуб, в якому працюють режисери, сценаристи, постановники масових заходів, звукорежисери, керівники вокальних, хореографічних, інструментальних гуртків та творчих студій. Діє 11 гуртків художньої самодіяльності, 3 студії та клуби за інтересами, студентський клуб-кафе, КВН-студія, до складу якої входять 2 команди КВН. Театральна студія «Арлекін», оригінальні постановки якої заслужили високу оцінку професіоналів. Клуб інтелектуальних ігор («Що? Де? Коли?», «Брейн-ринг»).

У Харківському національному педагогічному університеті ім. Г.С. Сковороди працює 122 творчих колективи, гуртки, клуби, спілки, студії, центри, лабораторії, які об'єднують понад 5 тисяч студентів. Гордістю університету є студентські колективи, яким за досягнуті успіхи в розвитку самодіяльної художньої творчості, високий рівень виконавської майстерності присвоєно почесне звання «Народний самодіяльний колектив профспілок України»: ансамбль бального танцю, ансамбль народного танцю «Зорецвіт», ансамбль естрадно-спортивного танцю «Бумеранг», камерний хор «Ювента», оркестр народних інструментів, ансамбль естрадної пісні «Оksamит», естрадно-симфонічний оркестр «Дебют». Діють 23 гуртки, 25 клубів, 7 спілок, 8 загонів, 2 студії, творча лабораторія майбутнього вчителя, соціологічна лабораторія, еколого-природоохоронне об'єднання «Альтернатива», Харківське відділення Українського товариства охорони птахів, 5 освітньо-виховних центрів, зокрема центр естетичного виховання, 11 студентських театрів, 11 колективів у вокально-хоровому жанрі, 11 ансамблів у вокально-інструментальному жанрі, 8 ансамблів та класичний балет у хореографічному жанрі.

Педагогічний колектив Національного університету ім. Драгоманова велику увагу приділяють діяльності Центру культури та мистецтв, у складі якого діють народний вокальний ансамбль «Купава», народний театр «Вавилон», ансамблі народного танцю «Червона калина» та «Горицвіт», ансамбль народної пісні «Золоте перевесло», вокальні ансамблі «Мальви», «Волошки», студіях бальних танців, естрадного вокалу, чоловіча хорова карела «Журавлі», хор «Барвінок». Студенти беруть активну участь у театральному колективі «Міст», театрі «Прометей», театральній студії «Світ», студії «Студентська оперета», відео-фото студії «Ракурс», декоративно-прикладної творчості «Барви», туристичному клубі «Мандрю».

У Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка щороку Центр культури та дозвілля університету є ініціатором й

організатором проведення багатьох загальноуніверситетських свят, вечорів відпочинку, традиційних студентських свят тощо, який об'єднує танцювальний проект «Універстар», вокальні студії «Веста» та «Alma-mater», ансамбль сучасного танцю «ФорФ», народний ансамбль танцю «Кобзар», шоу-група «JADD», танцювальний колектив «Invasion», студентську лігу КВН, ансамбль сучасного танцю «Ехо», клуби правовий, інтелектуальний, дебатний та різні гуртки факультетів. Активно діє молодіжний трудовий рух, який має давні студентські традиції. У творчих колективах, об'єднаннях, клубах тощо задіяно близько 1500 студентів різних факультетів та інститутів.

Студенти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка активну участь приймають у діяльності різних творчих колективів, гуртків, клубів факультетів та інститутів (понад 1000 студентів). Високих результатів досягли студентський мішаний хор та жіночий хор, Народний оркестр народних інструментів, оркестр духових інструментів, Народний ансамбль бандуристів, інструментальний ансамбль «Музики», ансамбль сопілкарів, камерний інструментальний ансамбль, інструментальний ансамбль «Діксиленд» Інституту мистецтв, танцювальний колектив «Чайка» Інституту педагогіки і психології.

Культуротворча діяльність вищих навчальних закладів переважно орієнтована на художню творчість. Проте у виховній роботі Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди та Луганського національного університету імені Тараса Шевченка приділяється значна увага формуванню естетичного ставлення студентів до предметно-природного та соціального середовища.

Отже, спрямування естетико-виховного впливу культуротворчої діяльності студентів у системі вищої педагогічної освіти сприяє освоєнню, збереженню, пропаганді та творенню естетичних цінностей.

Така організація естетичного виховання у процесі культуротворчої діяльності дозволяє готувати майбутніх учителів до активної участі у роботі різних аматорських творчих колективів, клубів, об'єднань після завершення навчання у вищій педагогічній школі. На Херсонщині, наприклад, діє 226 колективів, що мають звання «народний аматорський» та «зразковий» за театральним, хореографічним, музичним, вокально-хоровим, фольклорним жанром, клубні любительські об'єднання. 45 % керівників таких колективів є випускниками вищих педагогічних навчальних закладів, зокрема, Херсонського державного університету.

Слід зауважити, що культуротворча діяльність студентів вищих педагогічних навчальних закладів зумовлена динамічним розвитком культурної практики людини як способу її самореалізації й саморозвитку, що визначає характер організації адекватної потребам суспільства освітньо-виховної діяльності. Учасники культуротворчого процесу мають специфіку спрямованості естетичних інтересів та потреб, наявності вмінь та навичок сприймання, пізнання та оцінки естетичних явищ і предметів, у вираженні своєї естетичної активності в творчому процесі.

Література:

1. Крылова Н. Формирование эстетической культуры личности: школа, трудовой коллектив, вуз / Крылова Н., Печко Л. – М. : Знание, 1986. – 64 с.
2. Масол Л. М. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій / Л. М. Масол // Мистецтво та освіта. – 2001. – №1. – С. 2-5.
3. Педагогические основы формирования эстетического отношения к искусству : [кн. для учителя] / под ред. В. Г. Бутенко. – М. : АПН СССР, 1990. – 271 с.
4. Щербо А. Г. Красота воспитывает человека / Щербо А. Г., Джола Д. Н. – К. : Рад. шк., 1980. – 104 с.

Корольова І.І. З досвіду організації естетичного виховання у процесі культуротворчої діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.І. Корольова// Таврійський вісник освіти. Науково-методичний журнал, №3. – Херсон, Академія неперервної освіти – 2012. –С. 27-35.